

IJsselland

De raden van de gemeenten die deelnemen aan GGD IJsselland

datum 9 oktober 2018
kenmerk G18.002025 / J. Roorda ; E. Roelenga AM
toorkiesnummer 038 – 428 16 77 / 06 53 77 86 45
onderwerp Begrotingswijziging 2018 / 1 GGD IJsselland

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de Bestuursrapportage GGD IJsselland najaar 2018 rapporteert het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur over de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden en de financiële ontwikkelingen. De financiële ontwikkelingen die vragen om een aanpassing van de programmabegroting 2018 zijn verwerkt in bijgevoegde begrotingswijziging 2018/2. Voordat het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling een besluit neemt over de aanpassing van de begroting, hebben de raden van de deelnemende gemeenten de mogelijkheid om een zienswijze in te brengen over de voorgenomen begrotingswijziging. De gemeenteraden hebben hiervoor een wettelijke termijn van 8 weken.

Dit betekent dat we u vragen voor 7 december 2018 een eventuele zienswijze in te dienen bij het dagelijks bestuur van GGD IJsselland.

Het dagelijks bestuur brengt ingebrachte zienswijzen ter kennis van het algemeen bestuur en doet een voorstel over eventuele aanpassing van de voorgenomen concept-begrotingswijziging. De ontvangen zienswijzen, met eventuele wijzigingsvoorstellen, worden betrokken bij de besluitvorming van het algemeen bestuur op 13 december 2018.

Toelichting op de begrotingswijziging.

In de begrotingswijziging 2018/1 zijn de resultaten uit de Bestuursrapportage GGD IJsselland najaar 2018 verwerkt. De Bestuursrapportage is een rapportage aan het algemeen bestuur van GGD IJsselland over de eerste acht maanden van het jaar aangevuld met een prognose van de GGD voor de resterende maanden van het jaar. De prognose op basis van de exploitatie over de eerste acht maanden, laat een voordelig saldo zien van € 702.000. Op basis van de resultaten van de bestuursrapportage en de geldende regelgeving is het noodzakelijk om budgetten in de begroting 2018 van GGD IJsselland aan te aanpassen. Hierin voorziet de begrotingswijziging die we u voorleggen.

Alstoelichting op de begrotingswijziging treft u bijgaand de bestuursrapportage najaar 2018 aan. De financiële paragraaf 4 geeft een toelichting op hoofdlijnen op het resultaat en de mutaties die daaraan ten grondslag liggen.

Bezoekadressen

Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle
Schurenstraat 8, 7413 RA Deventer
Consultatiebureaus: zie onze website

Contactgegevens

T (038)428 14 28
F (038)428 14 00
E info@ggdijsselland.nl
I www.ggdijsselland.nl

Centraal postadres

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle

IJsselland

kenmerk G18.002025
vervolgblad 2 van 2

De bestuursrapportage GGD IJsselland najaar 2018 wordt inhoudelijk behandeld in het algemeen bestuur van 8 november 2018. De begrotingswijziging zal in het Algemeen bestuur van 13 december 2018 worden behandeld.

Mocht u vragen hebben over deze begrotingswijziging dan kunt u hiervoor terecht bij de heer E. Roelenga, senior beleidsadviseur financiën (e.roelenga@vrijsselland.nl, tel. 06-53778645) of de heer J. Roorda, directiesecretaris (j.roorda@ggdijsselland.nl, tel. 038-4281677).

Hoogachtend,
namens het dagelijks bestuur

Drs A.M. (Rianne) van den Berg
directeur Publieke Gezondheid

Bijlagen:

- Begrotingswijziging 2018 / 1
- Bestuursrapportage najaar 2018

BEGROTINGSJAAR 2018
 BEGROTINGSWIJZIGING 2018\1

(bedragen x € 1.000)

LASTEN

<i>omschrijving</i>	<i>begroting 2018</i>	<i>wijziging 2018</i>	<i>begroting 2018 na wijziging</i>
<u>Programma Service&Samenwerking</u>			
Loonkosten	106	-25	81
Exploitatielasten	69	34	103
<u>Programma Gezondheid</u>			
Loonkosten	11.741	510	12.251
Exploitatielasten	5.267	1.079	6.346
Kapitaallasten	77	44	121
Reserveringen			0
<u>Algemene lasten en dekkingsmiddelen</u>			
Exploitatielasten projecten		1.367	1.367
Overhead	5.955	27	5.982
Reserveringen	50	110	160
Niet in te delen lasten	119	-69	50
overige		-20	-20
Saldo exploitatie 2018		702	702
Totaal mutaties	23.384	3.759	27.143

Toelichting

In de 1e wijziging van de begroting 2018 zijn de mutaties uit de bestuursrapportage najaar 2018 financieel technisch verwerkt. Dit betekent dat mutaties conform de geldende regelgeving zijn verwerkt. Door de mutaties neemt het begrotingsvolume toe met € 3,8 mln. op hoofdlijn is dit een gevolg van de overgang van Steenwijkerland 0 - 4 JGZ € 614 K, raming van projecten afgerond € 2 mln. Daarnaast zijn ontwikkelingen uit de rapportage voorjaar 2018 verwerkt (o.a. loonontwikkeling, IKB en incidenteel nieuw beleid) en zijn nieuwe ontwikkelingen toegevoegd op basis van realisatie over acht maanden en een prognose voor de resterende maanden van 2018.

De bestuursrapportage 2018 is bij deze wijziging gevoegd waarin de mutaties op hoofdlijn worden toegelicht.

Per saldo sluit de begrotingswijziging met een voordelig resultaat van € 702.000.

BEGROTINGSJAAR 2018
BEGROTINGSWIJZIGING 2018\1

BATEN

<i>omschrijving</i>	<i>begroting 2018</i>	<i>wijziging 2018</i>	<i>begroting 2018 na wijziging</i>
<u>Programma Service&Samenwerking</u>			
Gemeentelijke bijdragen	1.509	-25	1.484
Overige financiering		37	37
<u>Programma Gezondheid</u>			
Inkomsten o.b.v. DVO	1.131	-34	1.097
Gemeentelijke bijdrage	15.692	585	16.277
Bijdragen van het rijk	1.597	256	1.853
Inkomsten o.b.v. klanttarief	1.644	31	1.675
Projectfinanciering	1.106	167	1.273
Overige financiering	691	379	1.070
Reserveringen		67	67
Maatwerk JGZ		642	642
<u>Algemene lasten en dekkingsmiddelen</u>			
Inkomsten projecten		1.347	1.347
Overige inkomsten	14	197	211
Reserveringen		110	110
Saldo kostenplaatsen			0
totaal mutaties	23.384	3.759	27.143

IJsselland

Bestuursrapportage

Najaar 2018

Versiebeheer

Versie

Versienr	Auteur	Opmerkingen
0.1	H. Claus	
0.2-03	H. Claus	Bijdragen JH ER
0.4	J. Roorda	Eindslag voor DB

Distributie

Versienr	Datum	Verspreid aan
0.1	13-08-2018	Jan Roorda, Jeroen Homburg, Eef Roelenga
0.2	25-09-2018	MT
0.4	27-09-2018	DB

Documenteigenaar	J. Roorda
Vastgesteld door	algemeen bestuur
Datum vaststelling	8 november 2018
Geplande evaluatiedatum	n.v.t.
Digitale vindplaats	Corsa nummer: G18.002023

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	3
1. ALGEMEEN BEELD	5
2. STAND VAN ZAKEN IN HET WERK	7
2.1 Uitvoering Bestuursagenda voor 2018	7
2.2 Inhoudelijke doelen	7
2.3 Organisatieontwikkeling	10
2.4 Governance	10
3. STAND VAN ZAKEN IN RISICO'S	13
3.1 Weerstandsvermogen in relatie tot financiële risico's	13
3.2 Weerstandsvermogen	13
3.3 Overzicht significante risico's	14
4. STAND VAN ZAKEN IN GELD	17
4.1 Algemeen financieel beeld 2018	17
4.2 Actualisering Bestuursrapportage Voorjaar 2018	17
4.3 Resultaat uit programma's en producten 2018	18
4.3.1 Programma Gezondheid	18
4.3.2 Programma Service & Samenwerking	20
4.3.3 Algemene baten en lasten	20
4.4 Projecten met een beperkte looptijd	22
4.5 Investerings	22
4.6 Prognose 2019 en verder	22
5. BEGROTINGSWIJZIGING	25
BIJLAGE 1: HET INSTRUMENT BESTUURSRAPPORTAGE	27
BIJLAGE 2: PROJECTEN	28

1. ALGEMEEN BEELD

Hieronder volgen de belangrijkste inhoudelijke en financiële resultaten van de uitvoering van onze diensten in de periode januari tot en met augustus 2018. In de volgende hoofdstukken wordt nader op de details ingegaan.

Inhoudelijke resultaten

In 2018 wordt uitvoering gegeven aan de Bestuursagenda 2017- 2018 'Samenspel in publieke gezondheid'. In deze Bestuursagenda worden twee inhoudelijke lijnen onderscheiden:

- Gezondheid als bijdrage aan participatie
- Speerpunten in preventie.

Daarnaast wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de GGD tot een hybride netwerkorganisatie, waarmee GGD IJsselland nastreeft om nog slagvaardiger en flexibeler te werken en nog beter kan functioneren als 'de vooruitgeschoven afdeling Publieke gezondheid van gemeenten'.

Na de vorming van een nieuw bestuur werkt GGD IJsselland verder aan haar governance. Er is uitgebreid aandacht besteed aan de introductie van het nieuw bestuur en er wordt gewerkt aan het samenstellen van een nieuwe Bestuursagenda.

Voor gemeenteraden is een introductieprogramma verzorgd, in nauwe samenwerking met drie andere verbonden partijen (Veiligheidsregio, Omgevingsdienst en RSJ). Eind dit jaar wordt een nieuwe ontwikkelingsbrief samengesteld, waarmee gemeenteraden worden geïnformeerd over ontwikkelingen in de publieke gezondheid en de kaders voor de Programmabegroting 2020.

Programmabegroting 2018 (recapitulatie)

In deze Bestuursrapportage wordt uitgegaan van de programmabegroting 2018, zoals deze door het Algemeen bestuur van GGD IJsselland in juni 2017 is vastgesteld. De totale Programmabegroting 2018 omvat (afgerond) € 23,4 miljoen en kent de volgende inkomsten en uitgaven

Inkomsten	
Algemene gemeentelijke bijdrage	17.201
Inkomsten uit DVO	1.131
Inkomsten uit projecten	1.106
Rijksbijdrage	1.597
Inkomsten d.m.v. klanttarief	1.644
Overige	705
Totaal	23.384

Uitgaven (inclusief overhead)	
Programma Gezondheid	21.898
<i>waarvan Jeugdgezondheidszorg</i>	<i>12.963</i>
<i>Advies en onderzoek</i>	<i>759</i>
<i>Hygiëne, Milieu, infectie- ziekten</i>	<i>4.864</i>
<i>Maatschappelijke zorg</i>	<i>2115</i>
<i>Forensische zorg</i>	<i>615</i>
Overige	544
Programma Service en samenwerking	1.354
<i>waarvan Bestuur</i>	<i>1.172</i>
<i>Vorbereiding ram- pen/crisis</i>	<i>182</i>
Overige uitgaven	170
Totaal	23.384

Financieel resultaat

Voor het exploitatiejaar 2018 wordt een voordelig saldo van € 702.000 verwacht. De toelichting op het saldo wordt verder in de financiële paragraaf uitgewerkt op basis van de onderdelen uit de programmabegroting. Door deze systematiek wordt een consequente lijn doorgetrokken vanuit de begroting die uiteindelijk ook in de jaarrekening zal worden gehanteerd. Hierdoor kan de ontwikkeling binnen de begrotingsonderdelen goed worden gevolgd.

In de voorjaarsnota 2018 zijn een aantal ontwikkelingen gemeld waarvan is aangegeven dat deze, mede door aanwending van het voordelig rekeningresultaat van 2017, binnen de exploitatie 2018 van de GGD kunnen worden gedekt. Dit beeld is in financieel in positieve zin gewijzigd. Voornamelijk door vacatureruimte en incidentele hogere inkomsten kunnen de geschetste ontwikkelingen uit de Bestuursrapportage voorjaar 2018 grotendeels binnen de exploitatie worden gedekt. Het rekening-saldo 2017 (€ 211.000) valt hierdoor geheel vrij en is meegenomen in de prognose van het rekening-saldo over 2018.

Prognose 2019 en verder

In paragraaf 4.6 wordt op basis van de beschreven ontwikkelingen een doorkijk gegeven van de gevolgen voor de exploitatie van de (reeds vastgestelde) programmabegroting 2019.

Op dit moment kan nog geen beeld geschetst worden van de structurele gevolgen van de Bestuursrapportage. Voor de exploitatie van de JGZ, waardoor een groot deel van het voordelig saldo wordt veroorzaakt, wordt in 2019 een evaluatie voorzien. De ontwikkelingen over het gehele jaar worden daarin meegenomen. Op het gebied van o.a. seksuele gezondheid, reizigerszorg en huisvesting lopen nog onderzoeken of wordt een plan van aanpak opgesteld waaruit zal blijken wat structurele en wat incidentele effecten zijn. Het is dus op dit moment nog te vroeg om een uitspraak te doen over de gevolgen van de uitkomst van deze rapportage voor de langere termijn. Doel is om hierover in 2019 meer duidelijkheid te geven. De verwachting is dat voor 2019 geen knelpunten zullen ontstaan die niet binnen de bestaande financiële kaders 2019 kunnen worden gedekt. Op basis van de huidige inzichten wordt geen beslag op het eventueel voordelig rekeningresultaat 2018 voorzien.

Begrotingswijziging

De begrotingswijziging is opgenomen in hoofdstuk 5 en heeft voornamelijk betrekking op administratief-technische aanpassingen, zoals de bijstelling van budgetten en het toevoegen van inkomsten en uitgaven van projectgelden die niet in de programmabegroting zijn opgenomen. Daarnaast wordt een beperkt budget overgeheveld van het programma Service & Samenwerking naar Gezondheid. Deze ontwikkelingen hebben geen gevolgen voor de inwonerbijdrage van gemeenten.

Daarnaast is de bekostiging van JGZ 0-4 in de gemeente Steenwijkerland aan de begroting toegevoegd. Dit leidt tot een toename van de inwonerbijdrage van per saldo € 560.000 die geheel aan de gemeente Steenwijkerland wordt toegerekend.

2. STAND VAN ZAKEN IN HET WERK

2.1 Uitvoering Bestuursagenda voor 2018

In december 2017 heeft het Algemeen bestuur een nieuwe Bestuursagenda 2017-2018 vastgesteld met als titel 'Samenspel in publieke gezondheid'. De Bestuursagenda onderscheidt inhoudelijke doelen en voornemens in organisatieontwikkeling en in de governance van de GGD. De activiteiten die we in dit kader hebben ondernomen, komen in dit hoofdstuk op hoofdlijnen aan de orde.

2.2 Inhoudelijke doelen

GGD IJsselland werkt in 2018 verder aan het invullen van de rollen die ze voor de gemeenten wil betekenen:

- uitvoerder
- uitkijktoeren en adviseur van en voor gemeenten
- toezichthouder
- regionaal platform en verbinder van partijen.

Met deze rollen werken medewerkers van de GGD voor een herkenbare en erkende organisatie op het gebied van publieke gezondheid, maar zijn tegelijkertijd onderdeel van en werkzaam voor gemeenten. Als 'de vooruitgeschoven afdeling volksgezondheid' van een gemeente is het van belang dat medewerkers van de GGD zicht hebben op vragen die bij burgers leven en bij beantwoording van een vraag aansluiting en verbinding zoeken met lokale netwerken in een gemeente.

Gezondheid als bijdrage aan participatie

- Lokaal gezondheidsbeleid in gemeenten:
Het streven is dat eind 2018 alle gemeenten een actuele nota Lokaal gezondheidsbeleid hebben vastgesteld.
GGD IJsselland heeft 5 gemeenten actief ondersteund bij de ontwikkeling van de lokale gezondheidsnota (te weten Zwolle, Deventer, Staphorst, Zwartewaterland en Olst-Wijhe). Vier gemeenten hadden hun nota al in 2017 geactualiseerd (Ommen, Hardenberg, Raalte, Dalfsen). De GGD ondersteunt Kampen en Steenwijkerland met kennis en data en beleidsadvisering bij hun GIDS (Gezond in de Stad) aanpak. Deze twee gemeenten zijn nog bezig met de voorbereiding van een nieuwe lokale gezondheidsnota. Beide gemeenten betrekken de GGD hierbij.
- Gemeenten informeren over relevante onderwerpen
GGD IJsselland informeert gemeenten over relevante onderwerpen door het organiseren van themabijeenkomsten voor ambtenaren en door gezamenlijke themabijeenkomsten voor bestuurders én ambtenaren;
In het voorjaar is een themabijeenkomst voor ambtenaren georganiseerd over laaggeletterdheid, in samenwerking met Pharos en Stichting Lezen en Schrijven. Eind dit jaar wordt een nieuwe digitale omgeving gelanceerd met data en informatie over gezondheid, de IJssellandscan. Hier wordt in november een themabijeenkomst aan gekoppeld. Tijdens het Bestuurlijk overleg Publieke Gezondheid heeft een themasessie over suicidepreventie plaatsgevonden. Het nieuwe bestuur is inhoudelijk geïntroduceerd in het werk van de GGD door een kennismakingsbijeenkomst en een inhoudelijk overdrachtsdocument.

Daarnaast besteedt GGD IJsselland proactief aandacht aan inhoudelijke en actuele onderwerpen zodat inwoners van gemeenten zich betrokken voelen bij publieke gezondheid en in staat zijn om gezond te blijven.

In gemeentelijke gezondheidsprogramma's die door de GGD worden gecoördineerd, zoals Zwolle

Gezonde Stad, Raalte Gezond, Samen Gezond in Deventer, is hier aandacht aan besteed via bijvoorbeeld op websites en in interventies. Ook op de website van de GGD is regelmatig aandacht voor actuele onderwerpen (bijv. hitte, teken, vaccinaties, seksuele gezondheid, Stoptober, en IK-Pas).

- Preventieve jeugdgezondheidszorg ingebed in het lokale netwerk
GGD IJsselland heeft vanaf 1 januari 2018 in alle gemeenten een integraal en samenhangend preventief aanbod van Jeugdgezondheidszorg voor alle jongeren van 0-18 jaar.
De samenhang en verbinding tussen jeugdgezondheidszorg en het gemeentelijke sociale domein en onderwijs is op diverse tafels besproken. Op directie- en managementniveau is contact met diverse managers van het sociale domein binnen de 11 gemeenten en ambtelijk is in alle gremia gesproken over een versterking van preventie. Bovendien is contact gelegd met het Regionaal Serviceteam Jeugd (RSJ IJsselland). Meer met elkaar in gesprek gaan en dilemma's benoemen heeft bijgedragen aan meer inzicht in de bijdrage door jeugdgezondheidszorg aan de transformatie jeugdzorg.
In alle gemeenten maakt de jeugdgezondheidszorg deel uit van de lokale netwerken. In 2019 zal verder worden ingezet op een krachtenveldanalyse van de preventieve inzet van jeugdgezondheidszorg in de lokale netwerken. Verdere optimalisatie zal in samenspraak met de gemeenten en andere partners worden uitgewerkt.
- Verkleinen van gezondheidsachterstanden
GGD IJsselland heeft de thema's armoede, laaggeletterdheid en gezondheidsvaardigheden actief geagendeerd bij gemeenten. Waar mogelijk komen deze onderwerpen terug in de lokale nota's gezondheidsbeleid. Daarnaast is in het ambtelijk overleg van 12 maart jl. een themabijeenkomst over laaggeletterdheid
Intern worden alle professionals van de afdeling Jeugdgezondheidszorg geschoold in Mobility monitoring (deze aanpak combineert het onderwerp armoede met de laatste inzichten vanuit de hersenwetenschap en is inzetbaar bij de begeleiding van mensen die hun financiële en sociale problemen willen oplossen). Ten slotte wordt er gewerkt aan een GGD-breed voorstel over welke rol(len) de GGD kan vervullen bij het verkleinen van sociaal economische gezondheidsverschillen.
- Personen met verward gedrag
In oktober 2018 moet elke gemeente over een plan van aanpak beschikken voor het realiseren van een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Samen met de gemeenten Zwolle en Deventer ondersteunt GGD IJsselland andere gemeenten in de regio bij het opstellen van zo'n aanpak. Naar verwachting zal de uitvoering gevolgen hebben voor Team VIA en de inzet van forensisch artsen.
GGD IJsselland heeft in opdracht van gemeenten invulling gegeven aan de 9 geformuleerde bouwstenen voor een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Elke gemeente heeft per 1 oktober 2018 een eigen aanpak, waarin zowel de regionale initiatieven en samenwerkingsafspraken met relevante ketenpartners als lokale ontwikkelingen zijn opgenomen. Dit maakt dat de initiatieven op de negen bouwstenen in IJsselland gemiddeld als 'vergevorderd' kunnen worden beoordeeld. De constatering uit de inventarisatie, zijn opgepakt binnen het regionaal overleg voor personen met verward gedrag, waarin alle elf gemeenten participeren.

Daarnaast GGD levert een bijdrage in de zorgstructuur door implementatie van 24/7 bereikbaarheid van team VIA (Vangnet Informatie en Advies). Hiervoor is met een bijdrage van ZonMW per 1 september 2018 gestart met een 24/7 meld- en adviespunt. Voor de gemeenten Olst-Wijhe en Raalte zijn werkafspraken gemaakt tussen team VIA en het Bijzonder zorgteam (BZT) over de afhandeling van meldingen.

Speerpunten in preventie

- Preventieve gezondheidszorg voor ouderen
GGD IJsselland voert met subsidie van de provincie Overijssel (programma Sociale Kwaliteit), het project 'De oudere zelf aan het roer!' uit. Dit project heeft een tweeledige doelstelling:

- voor alle gemeenten afzonderlijk een inventarisatie van het lokale aanbod ten behoeve van integraal preventief ouderen(gezondheids)beleid, waarbij de dimensies van positieve gezondheid als referentiekader worden gebruikt. Het resultaat van deze inventarisatie zal waar nodig leiden tot een advies aan betreffende gemeente.
- in 3-4 pilotgemeenten uitvoeren van verdiepend onderzoek

De start van het project is vertraagd. Hierdoor is de inventarisatie van het lokale aanbod nog in volle gang. Voor het verdiepend onderzoek is de GGD met enkele gemeenten bezig een opdracht te formuleren.

- **Versterken van infectieziektebestrijding**

De wereld wordt 'kleiner' en daarmee kunnen nieuwe infectieziekten zich razendsnel verspreiden. De infectieziektebestrijding moet over voldoende slagkracht beschikken om ook ernstige of onbekende infectieziekten aan te kunnen pakken.

GGD IJsselland werkt aan het uitbreiden van bestaande netwerken, het realiseren van goede samenwerkingsafspraken en het creëren van goede surveillanceafspraken;

Daarnaast participeert GGD IJsselland in het Regionaal zorgnetwerk antibioticaresistentie. Op dit thema wordt langzaam voortuitgang geboekt.

- **Omgevingswet**

GGD IJsselland zet zich in het contact met de afdelingen ruimtelijke ordening van gemeenten te versterken zodat het onderwerp gezondheid vooraf een rol speelt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De inzet draagt bij aan de verbinding van het sociale domein met het ruimtelijke domein. Daarnaast blijft GGD IJsselland zich inzetten in haar rol als adviseur van gemeenten over actuele onderwerpen die raken aan de Omgevingswet, zoals (intensieve) veehouderij of de ruimtelijke adaptatie ten gevolge van klimaatverandering.

GGD IJsselland heeft een begin gemaakt met het afstemmen en delen van kennis met de Omgevingsdienst IJsselland en de Veiligheidsregio IJsselland. De samenwerking heeft tot doel om te werken aan integrale adviezen aan gemeenten

Voor een aantal gemeenten heeft GGD IJsselland een bijdrage geleverd aan het ondersteunen bij het opstellen van de omgevingsvisie door te participeren in lokale en provinciale trajecten en het aanreiken van thematische kennis en informatie.

- **Suïcidepreventie**

Het Algemeen bestuur heeft in november 2017 ingestemd met een voorstel om de eerste fase van een project suïcidepreventie uit te voeren. Uitvoering vindt plaats in 2018 en 2019. Doel van het project is:

- doorbreken van het taboe rond suïcides;
- beter signaleren en bespreken van suïcidale gedachten/uitingen;
- snellere toeleiding naar professionele hulp.

In het voorjaar van 2018 is een start gemaakt met de eerste fase van het project 'Zelfmoord? Praat erover!'. GGD IJsselland werkt in dit project nauw samen met 113 Zelfmoordpreventie.

Media-aandacht voor het onderwerp en het trainen van zogenaamde 'gatekeepers' zijn twee van de vier 'pijlers' die met name in fase 1 van het project centraal staan. Op 12 juni 2018 vond de officiële kick-off van het project plaats. Hierbij waren zo'n 85 mensen vanuit gemeenten, zorg, welzijn, politie, scholen en kerken aanwezig. Deze brede betrokkenheid illustreerde dat suïcidepreventie een taak is van velen. De komende periode wordt onder andere verder gewerkt aan het uitvoeren van de 'Suïcide-preventietrainingen gatekeeper' in de elf GGD-gemeenten en worden lokaal bijeenkomsten georganiseerd. Gedurende 2018 en 2019 vindt de uitvoering van fase 1 van het project plaats. In deze periode zal een voorstel worden opgesteld voor de invulling van de tweede fase van het project.

- **GGD Academy**

GGD Academy is een landelijk beproefd concept om scholing en ondersteuning aan te bieden aan instellingen en organisaties die een rol spelen bij het realiseren van de doelen van publieke gezondheid. In 2017 heeft GGD IJsselland een begin gemaakt met het ontwikkelen en uittesten van het concept. De pilot fase is met een positief resultaat afgerond. In de rest van 2018 wordt aan de definitieve vormgeving gewerkt. De GGD Academy gaat trainingen, workshops en andere vormen van ondersteuning vanuit actuele vragen verzorgen op het gebied van gezondheid, wel-

zijn en veiligheid. De werkzaamheden van de Academy worden kostendekkend uitgevoerd, waarbij de geboden trainingen tegen een afgesproken tarief worden aangeboden.

2.3 Organisatieontwikkeling

GGD IJsselland wil eigenaarschap van medewerkers stimuleren en medewerkers in staat stellen om zelf het werk te organiseren en hun professionele rol in te vullen. Hiervoor is een organisatieontwikkelagenda opgesteld. De agenda kent drie hoofdthema's:

1. de maatschappelijke opdracht;
2. samenwerking;
3. persoonlijk leiderschap.

Elk hoofdthema is onderverdeeld in drie speerpunten. De speerpunten zijn vertaald in concrete activiteiten op drie niveaus: het niveau van de individuele medewerker, het niveau van teams die een of twee speerpunten adopteren en het niveau van de gehele organisatie.

In de gesprekcyclus tussen leidinggevende en medewerker komen de speerpunten aan de orde. Alle teams hebben de door het team gekozen speerpunten opgenomen in het teamplan voor 2018. Op het niveau van de organisatie zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- het dagelijks bestuur heeft de inrichtingsprincipes vastgesteld die de GGD hanteert om te komen tot een hybride netwerkorganisatie;
- de GGD krijgt een nieuwe managementstructuur met ingang van 1 januari 2019;
- alle leidinggevenden hebben in 2018 een leiderschapsontwikkelingstraject gevolgd.
- in het kader van het Leer- en ontwikkelprogramma (LOP) zijn twee pilots uitgevoerd voor een training voor alle medewerkers over persoonlijk leiderschap.

2.4 Governance

Governance en bestuur

In de laatste vergadering van het 'oude' algemeen bestuur is het overdrachtsdocument aan het nieuwe bestuur vastgesteld en heeft het bestuur aandachtspunten voor de komende bestuursperiode geformuleerd. De vorming van het nieuwe algemeen bestuur is grotendeels in juni 2018 afgerond. Medio juli 2018 is het nieuwe dagelijks bestuur geïnstalleerd. Het algemeen bestuur heeft zich tijdens een bestuurdersconferentie op 3-4 oktober gebogen over de werkwijze en de inhoudelijke agenda voor de nieuwe bestuursperiode.

In samenwerking met raadsgriffiers zijn gezamenlijke introductiebijeenkomsten voor raadsleden georganiseerd. Er is een geïntegreerd programma met vier verbonden partijen (GGD IJsselland, Veiligheidsregio IJsselland, Omgevingsdienst IJsselland en RSJ IJsselland) aangeboden in vijf regionale bijeenkomsten die goed zijn bezocht.

Nieuwe bestuursagenda en Ontwikkelingenbrief

Als voorbereiding op het opstellen van de nieuwe bestuursagenda van de GGD zijn de uitgangspunten besproken in het ambtelijk overleg en intern zijn de inhoudelijke prioriteiten voorbereid. Er is een inventarisatie gemaakt van de collegeakkoorden. De inhoudelijke lijnen zijn in de bestuursconferentie van 3-4 oktober verkend en worden in het algemeen bestuur van november besproken.

Een concept van de ontwikkelingenbrief komt in het algemeen bestuur van december aan de orde. Daarna wordt de ontwikkelingenbrief aan de gemeenteraden aangeboden. Reacties van raden kunnen worden meegewogen bij de samenstelling van de begroting voor 2020.

Versterken financiële informatievoorziening gemeenten

Een belangrijk onderdeel van de governance is transparante informatievoorziening over het financiële beleid en heldere procedures om sturing en controle uit te oefenen. In 2018 is een inventarisatie afgerond van onderwerpen die gemeenten aandragen in het kader van de verbetering van de financiële

informatievoorziening. De gemeentesecretaris van de gemeente Deventer treedt hierbij op als opdrachtgever.

3. STAND VAN ZAKEN IN RISICO'S

3.1 Weerstandsvermogen in relatie tot financiële risico's

Risicomanagement is een natuurlijk en integraal onderdeel van de totale bedrijfsvoering binnen GGD IJsselland. In deze paragraaf worden de risico's voor GGD IJsselland financieel vertaald en vervolgens afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om risico's af te kunnen dekken. Daarmee ontstaat inzicht in het weerstandsvermogen van GGD IJsselland.

Het weerstandsvermogen van GGD IJsselland bestaat uit de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de financiële risico's waarvoor geen maatregelen in de vorm van voorzieningen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen en mogelijkheden waarover de GGD beschikt om niet geraamde kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken zonder dat dit ten koste gaat van uitvoering van het takenpakket.

In het algemeen bestuur van 18 december 2014 is de notitie Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2015-2018 vastgesteld. Op basis van deze notitie worden risico's steeds geïnteriseerd en gemonitord. Jaarlijks vindt actualisatie plaats van de geïnteriseerde risico's. Hiervan wordt verslag gedaan in de najaarsbestuursrapportage.

Het weerstandsvermogen wordt hierbij geëvalueerd. Dat gebeurt aan de hand van de benodigde weerstandscapaciteit die volgt uit het risicoprofiel van GGD IJsselland. Er is afgesproken dat de ratio voor het weerstandsvermogen voldoende is, ofwel 1,0 tot 1,4 keer de benodigde weerstandscapaciteit.

Evaluatie van de notitie Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2015-2018 vindt dit jaar plaats. Op voorhand zijn de volgende aandachtspunten te benoemen: wijze van berekenen financiële impact en integreren beleid rondom opbouw en gebruik bestemmingsreserves. De ontwikkeling van een nieuwe notitie Risicomanagement en Weerstandsvermogen gebeurt in samenhang met de ontwikkeling van de nieuwe notitie kostprijsberekening.

3.2 Weerstandsvermogen

Het risicoprofiel is tot stand gekomen door binnen de organisatie de risico's te inventariseren. Aan elk risico is een kans en financiële impact toegekend. Bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van een reëel scenario en van uitsluitend significante risico's. Rampen, bezuinigingen en kleine risico's worden niet meegenomen.

Bij een reëel scenario is een bedrag van € 392.000,- nodig om de risico's af te dekken. Zie voor een onderbouwing van de benodigde weerstandscapaciteit, het overzicht significante risico's (paragraaf 3.3). Waarbij de risico's die (gedeeltelijk) worden afgedekt door een bestemmingsreserve niet moeten worden meegerekend. Voor een weerstandsvermogen met ratio 1 is de benodigde weerstandscapaciteit derhalve € 392.000,- en bij een ratio van 1,4 is dat € 548.800,-. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt op basis van de huidige inzichten per oktober 2018 € 532.340,-. Deze bestaat uit de post onvoorzien met € 50.000,- en de algemene reserve met € 482.340,-. Dit betekent dat met een ratio van 1,36 het weerstandsvermogen voldoende bedraagt en de organisatie de verwachte impact van haar risico's kan opvangen zonder dat dit hoeft te leiden tot beleidsaanpassingen.

Daarnaast kent GGD IJsselland een aantal bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserve	Benodigd	1 januari 2018
Groot onderhoud gebouw	p.m. onderhoudsplan	€ 99.920,-
Maatwerk en projecten*	€ 414.800,-	€ 148.000,-
PGA	€ 183.750,-	€ 486.250,-
SOA Sense		€ 22.500,-

* Sinds 2013 is in de tarieven van de GGD voor maatwerk en projecten een opslag verwerkt voor dekking van risico's i.v.m. het tijdelijke karakter van het werk. De risicocomponent in het tarief wordt gereserveerd voor dekking van eventuele frictiekosten die kunnen voortvloeien uit taken die de GGD op verzoek van gemeenten of andere klanten levert. De benodigde omvang is aangepast op basis van het geactualiseerd risicoprofiel per september 2017.

3.3 Overzicht significante risico's

Jaarlijks komt in deze paragraaf een geactualiseerd risicoprofiel terug, conform het beleidskader Risicomanagement in de vorm van een top 10 risico's. Vanwege het geringe aantal risico's in de risicoklasse 'Urgent' is er voor gekozen om een overzicht te maken van de significante risico's en de risico's die geheel of gedeeltelijk afgedekt worden door een bestemmingsreserve.

1. Faillissement van toeleveranciers; implementatiekosten en inwerken van medewerkers als gevolg van het wegvallen van 1 toeleverancier

Risicocategorie: financieel

netto verwachte impact: € 150.000,-

Maatregelen & Ontwikkelingen: waar mogelijk wordt samenwerking gezocht met andere GGD'en om gezamenlijk diensten aan te besteden. Bij het afsluiten van contracten worden bepalingen opgenomen die continuïteit van de dienstverlening waarborgen.

2. Claims en juridische procedures; claims van derden of niet inbare claims bij derden

Risicocategorie: financieel

netto verwachte impact: € 100.000,-

Maatregelen & Ontwikkelingen: negatief uitvallende uitspraken leiden direct tot kosten c.q. te betalen bedragen op de balans. Het afsluiten van verzekeringen bij schade en aansprakelijkheid leidt tot het terugdringen van de verwachte impact.

3. Extra inzet van medewerkers bij uitbraak infectieziekte

Risicocategorie: financieel

netto verwachte impact: € 82.000,-

Maatregelen & Ontwikkelingen: Infectieziektebestrijding heeft een personele formatie die voldoende is voor de dagelijkse taken. Bij een eventuele grote uitbraak van een infectieziekte is een sterk verhoogde personele inzet noodzakelijk. Naar verwachting vergoedt het Rijk een deel hiervan, maar de GGD zal in die situatie ook zelf extra kosten moeten maken.

4. Arbeidsconflict met een medewerker leidt tot plaatsen op non-actief en ontslag

Risicocategorie: financieel

netto verwachte impact: € 60.000,-

Maatregelen & Ontwikkelingen: Team HRM is erop gericht een goede afstemming tussen de belangen van de organisatie en die van de medewerkers te bewerkstelligen.

5. Bovenmatig personeel vanwege beëindigen of afnemende aanvullende producten

Risicocategorie: financieel

netto verwachte impact: € 266.800,-

bestemmingsreserve

Maatregelen & Ontwikkelingen: sinds 2013 is in de tarieven van de GGD voor aanvullende producten en projecten een opslag verwerkt voor dekking van risico's i.v.m. het tijdelijke karakter van

het werk. De risicocomponent in het tarief wordt gereserveerd voor dekking van eventuele frictiekosten die kunnen voortvloeien uit taken die de GGD op verzoek van gemeenten of andere klanten levert. Kosten als gevolg van dit risico komen ten laste van de bestemmingsreserve Maatwerk en projecten. Naast het continu acquireren voor nieuwe opdrachten, wordt gekeken naar de omvang van het personeelsbestand in relatie tot de werkzaamheden in een periode. Waar mogelijk worden vacatures ingevuld met tijdelijk personeel en gaat de GGD meerjarige contracten aan met een opzegtermijn.

6. Boventallig personeel vanwege afnemende dienstverlening aan Publieke Gezondheid Asielzoekers

Risicocategorie: financieel

netto verwachte impact: € 0,-
bestemmingsreserve

GGD IJsselland verzorgt voor COA de activiteiten m.b.t. Publieke Gezondheidszorg voor asielzoekers (PGA). Deze taken zijn vastgelegd in een overeenkomst tussen COA, GGD-GHOR Nederland en de GGD'en in Nederland en worden betaald door COA. Door ontwikkelingen in aantallen en (tijdelijke) opening dan wel sluiting van asielzoekerscentra is PGA een moeilijk te beheersen taak voor GGD IJsselland. Om risico's op te kunnen vangen is een bestemmingsreserve PGA gevormd. Daarnaast wordt gekeken naar de omvang van het personeelsbestand in relatie tot de werkzaamheden in een periode. Waar mogelijk worden vacatures ingevuld met tijdelijk personeel.

4. STAND VAN ZAKEN IN GELD

De financiële paragraaf in deze rapportage geeft een toelichting op hoofdlijnen en maakt de verbinding met de indeling van de programmabegroting 2018.

4.1 Algemeen financieel beeld 2018

Voor het exploitatiejaar 2018 wordt een voordelig saldo van € 702.000 verwacht ten opzichte van de programmabegroting 2018 (zoals deze in juni 2017 is vastgesteld). De toelichting op het saldo wordt verder in deze financiële paragraaf uitgewerkt op basis van de onderdelen uit de programmabegroting 2018. Door deze systematiek wordt een consequente lijn doorgetrokken vanuit de begroting die uiteindelijk ook in de jaarrekening zal worden gehanteerd. Hierdoor kan de ontwikkeling binnen de begrotingsonderdelen goed worden gevolgd.

In paragraaf 4.6 wordt een korte doorkijk gegeven naar 2019 op basis van de bevindingen uit deze rapportage.

4.2 Actualisering Bestuursrapportage Voorjaar 2018

In de Bestuursrapportage Voorjaar 2018 zijn een aantal financiële knelpunten gemeld tot een totaalbedrag van € 363.000 waarvoor op dat moment geen dekking binnen de reguliere begroting beschikbaar was. In de Bestuursrapportage Voorjaar 2018 werd voorgesteld een deel van de knelpunten uit het voordelig rekeningsaldo 2017 te dekken. In de vergadering van het algemeen bestuur van 21 juni 2018 is besloten het rekeningsaldo 2017 van € 211.000 te bestemmen voor ontwikkeling van de loonkosten 2018. Hiermee resteerde een prognose van een nadelig saldo van € 152.000

De volgende knelpunten uit de Bestuursrapportage Voorjaar 2018 zijn voornamelijk gehandhaafd:

- Loonkostenontwikkeling: € 197.000 (nadelig)
- Individueel Keuzebudget (IKB): € 77.000 (nadelig).

Door inzet van het rekeningsaldo 2017, groot € 211.000, is het effect voor de exploitatie beperkt tot € 63.000.

Het effect van de loonkostenontwikkeling en IKB verspreidt zich over alle activiteiten van de GGD met elk een eigen dynamiek ten aanzien van kosten- en inkomstenontwikkeling. In de toelichting op de programma's wordt hier, voor zover relevant, nader op ingegaan. De conclusie in het algemeen is dat met name door vacatureruimte en incidenteel hogere inkomsten de loonontwikkeling inclusief IKB grotendeels binnen de exploitatie van de diverse activiteiten kan worden opgevangen. Het rekeningsaldo 2017 wordt daardoor niet benut en valt geheel vrij.

- Nieuwe ontwikkelingen: € 89.000 nadelig

Het tekort is opgebouwd uit ontwikkelingen met betrekking tot infectieziektebestrijding en vervuilde huishoudens. Feitelijk is dit knelpunt binnen het programma gezondheid gedekt. Met betrekking tot infectieziektebestrijding is door vacatureruimte, aanvullende inkomsten uit zorgopleiding geen knelpunt ontstaan. Hier speelt de huidige arbeidsmarkt met betrekking tot het invullen van de vacature arts een belangrijke rol. Het knelpunt bij vervuilde huishoudens is wel ontstaan maar wordt door de voordelige resultaten op overige onderdelen voldoende gecompenseerd. Aanwending van de post onvoorzien, zoals aangegeven in de Bestuursrapportage voorjaar 2018, is dus niet noodzakelijk.

4.3 Resultaat uit programma's en producten 2018

In onderstaande tabel zijn de resultaten per begrotingsonderdeel weergegeven:

Begrotingsonderdeel	Voordeel	Nadeel
Programma's		
Gezondheid	312.500	
Service & Samenwerking	2.000	
Algemene baten en lasten	387.500	
Totalen	702.000	

In paragraaf 4.1 is het algemene financiële beeld weergegeven. De belangrijkste afwijkingen in de programma's en producten worden in de volgende paragrafen nader toegelicht. Hierbij wordt alleen stilgestaan bij belangrijke financiële knelpunten en ontwikkelingen

4.3.1 Programma Gezondheid

Jeugdgezondheidszorg

€ 435.000 voordelig

Inleiding

Door de invoering van het masterplan (en de daarmee vernieuwde werkwijze) is de exploitatie van de jeugdgezondheidszorg nog volop in beweging. Daarnaast is de overgang van onderneming van Steenwijkerland geëffectueerd. In 2018 is gekozen om bewust voorzichtig om te gaan met de personele inzet na alle ingezette ontwikkelingen.

Gebleken is dat de huidige arbeidsmarkt een belemmering vormt voor invulling van vacatures waaraan specifieke eisen wordt gesteld. Dit speelt met name ten aanzien van artsen vacatures. Binnen de formatie voor de primaire taak is daardoor vacatureruimte ontstaan die niet tijdig kan worden ingevuld, waardoor een voordeel op de loonkosten in 2018 ontstaat. Door een scherpe planning en het prioriteren van werkzaamheden en extra inzet van de beschikbare artsen en andere disciplines is voorkomen dat een achterstand ontstaat in de directe dienstverlening. Daarnaast is een aantal staffuncties niet ingevuld.

Deze twee ontwikkelingen verklaren voor een deel de verwachting dat in 2018 een voordelig resultaat binnen de exploitatie van Jeugdgezondheidszorg (JGZ) zal ontstaan. Overige ontwikkelingen worden hierna nader toegelicht.

In onderstaande tabel is het saldo op hoofdlijn samengevat:

Exploitatieonderdeel	voordeel	Nadeel
Kosten inzet personeel	79.000	
Overige personeelslasten	70.000	
Directe kosten		85.000
ICT voorzieningen	175.000	
Huisvesting		65.000
Onvoorzien + overige	160.000	
Inkomsten uit vaccinaties	90.000	
Overige	11.000	
Totalen	585.000	150.000
Per saldo	435.000	

Toelichting:

- *Kosten inzet personeel.*
Het saldo op het budget voor inzet van personeel is voornamelijk ontstaan door vacatureruimte (zie eerder). En er zijn meer GGD contracten ingezet en minder flexkrachten. Ook dit leidt tot minder kosten. Daarnaast is een aantal staffuncties nog niet ingevuld.
Verder zijn ook extra inkomsten ontvangen voor de ingelaste campagne meningokokken. De vergoedingen hiervoor zijn rond de zomer 2018 op landelijk niveau vastgesteld. Op dit moment zijn we nog volop in de voorbereidingen van de uitvoering van de Meningokokken campagne. De impact voor de inzet van personeel is nog niet volledig in beeld.
- *Overige personeelslasten.*
Het voordeel ontstaat voornamelijk op de post opleidingen. Doordat de inzet van de medewerkers in 2018 vooral is gericht op uitvoering van directe taken. Hierdoor is het opleidingsbudget niet volledig benut en is op dit budget een voordeel van € 50.000 ontstaan.
- *Directe kosten*
In 2018 wordt het meubilair van alle CB-locaties vervangen. De boekwaarde van bestaand meubilair is ineens afgewaardeerd en veroorzaakt een incidentele overschrijding op deze post.
- *ICT voorzieningen.*
Met betrekking tot mobiele telefonie heeft een aanbesteding geleid tot een forse besparing op de kosten. Daarnaast zijn de kosten van lijnverbindingen in het elektronisch kinddossier gedaald. Tot slot zijn nog geen kosten gemaakt voor de (geplande) aanschaf van een nieuw planningssysteem. Deze investering wordt naar 2019 doorgeschoven.
- *Huisvesting JGZ.*
De overschrijding op de huisvestingskosten past in het beeld van voorgaande jaren. In de basisbegroting voor de overgang van JGZ 0 – 4 is onvoldoende rekening gehouden met servicekosten en kosten van schoonmaak. Bij evaluatie van de totale JGZ begroting zal dit budget moeten worden aangepast.
- *Onvoorzien JGZ*
In 2018 wordt een beroep gedaan op de post onvoorzien JGZ en kan grotendeels vrijvallen. De post onvoorzien zal worden mee beschouwd in de evaluatie in 2019 (zie paragraaf 4.6).
- *Inkomsten vaccinaties*
De vergoedingen voor vaccinaties (in het reguliere Rijksvaccinatieprogramma) zijn opgehoogd waardoor de inkomsten de raming overstijgen. Een onderdeel van het nieuwe verhoogde tarief is dat er extra aandacht moet zijn voor op informatie gebaseerde toestemming (de zgn. 'informed consent') voor vaccineren. Op dit moment zijn we de informed consent aan het inregelen en zal in de loop van 2018 c.q. begin 2019 worden geëffectueerd. Het vragen naar expliciete toestemming en vastlegging ervan heeft gevolgen voor de personele inzet.

Infectieziektebestrijding € 23.500 voordelig
Het voordeel is ontstaan door een hogere bijdrage voor zorgopleiding. De opleidingskosten waren in 2017 en de bijdrage vanuit het Rijk wordt over meerdere jaren verdeeld. Daarnaast is er (nog) niet benutte vacatureruimte (krapte arbeidsmarkt).

Reizigersvaccinatie € 15.000 nadelig
Het plan van aanpak om een structureel sluitende exploitatie te realiseren levert in 2018 nog niet het gewenste resultaat. Het verwachte negatieve resultaat 2018 valt lager uit dan in voorgaande jaren, maar de exploitatie is nog niet sluitend in 2018. In de laatste maanden van 2018 zullen we een nadere analyse doen van de ontwikkeling van de exploitatie in 2018 en de noodzakelijkheid voor ombuigingen of andere maatregelen voor de toekomst.

Milieu & gezondheid € 31.000 nadelig
Het nadeel op dit product ontstaat voornamelijk doordat in 2018 geen inkomsten uit projecten worden gerealiseerd. Daarnaast worden extra kosten gemaakt in verband met vervanging wegens langdurige ziekte binnen het team Milieu & Gezondheid. Het totale nadeel hieruit wordt gedeeld met regio Twente.

Vervuilde huishoudens € 45.000 nadelig
Het nadeel betreft de kosten van nieuw beleid voor vervuilde huishoudens. Hiervoor wordt pas met ingang van 2019 de gemeentelijke bijdrage verhoogd. In 2018 moet dit knelpunt nog incidenteel worden gedekt. Hiermee is bij de inventarisatie voor de voorjaarsnota rekening gehouden. Het tekort kan niet binnen de taak worden gedekt, maar wordt gecompenseerd door voordelige saldi op overige activiteiten van de GGD (zie paragraaf 4.2).

Publieke gezondheid asielzoekers en statushouders
Het exploitatieresultaat van de GGD wordt niet door de exploitatie van publieke gezondheid asielzoekers beïnvloed. In 2018 wordt verwacht dat op deze activiteit een nadelig resultaat zal ontstaan waardoor een beschikking over de reserve PGA van € 44.000 noodzakelijk is. Voornaamste oorzaak is het dalend aantal asielzoekers waarop in de formatie nog niet is geanticipeerd. Daarnaast zijn ook kosten van JGZ voor statushouderkinderen (in gemeenten) binnen de exploitatie van PGA verantwoord. Ook deze kosten worden nu uit de reserve gedekt, conform de mededeling die hierover in het AB van juni is gedaan.

Seksuele Gezondheid € 71.000 nadelig
Het nadeel op de exploitatie van Seksuele gezondheid wordt veroorzaakt door de kosten van vervanging van langdurige ziekte en hogere kosten voor laboratoriumonderzoek waarmee in de begroting onvoldoende rekening is gehouden. De kosten van vervanging van langdurige ziekte wordt deels gedekt uit het budget ziekteverzuim (zie toelichting bedrijfsvoering). Medio 2019 zal laboratoriumonderzoek opnieuw worden aanbesteed. Het effect daarvan zal bepalend zijn of er sprake is van een structureel tekort op de exploitatie. De overschrijding van de budgetten wordt deels gecompenseerd door beschikking over de reserve Seksuele Gezondheid van € 22.500. Deze reserve is gevormd uit resultaten uit voorgaande jaren en is door de beschikking 2018 geheel benut.

Overige niet nader toegelicht € 16.500 voordelig
Het saldo bestaat uit een aantal kleinere posten die niet nader worden toegelicht.

4.3.2 Programma Service & Samenwerking

Op het programma Service & Samenwerking ontstaan geen bijzondere afwijkingen die nadere toelichting vereisen. Binnen het programma is wel sprake van extra incidentele kosten bij het onderdeel communicatie die echter intern binnen de overhead kunnen worden gedekt.

4.3.3 Algemene baten en lasten

Bedrijfsvoering € 163.500 voordelig

Tot dit onderdeel behoren de resultaten op kapitaallasten (met name afwijking in rentetoe rekening), overige personeelslasten, huisvesting, administratie en algemeen beheer, automatisering en personele inzet bedrijfsvoering. Financieel technisch worden de resultaten van Bedrijfsvoering onder de noemer 'saldo kostenplaatsen' in de begrotingswijziging verwerkt en niet apart inzichtelijk gemaakt. Voor de toelichting wordt dit onderscheid wel gemaakt.

Kapitaallasten, € 22.000 voordelig

Vanwege de lage rentestand kan het budget voor rentekosten worden bijgesteld wat tot een voordelig saldo leidt op deze kostenplaats.

Overige personeelslasten, € 67.000 voordelig

Het saldo op deze kostenplaats betreft de vrijval van het centraal budget voor ziekteverzuim. Dit voordeel dekt gedeeltelijk de kosten van vervanging door ziekte binnen de teams. Met name binnen het team Seksuele gezondheid kunnen de kosten niet binnen het team worden opgevangen.

Huisvesting

Zoals bekend is binnen de exploitatie van het kantoorgebouw aan de Zeven Alleetjes sprake van een overschrijding van de begrote kosten. In 2018 zijn alle posten opnieuw geanalyseerd en zijn, voor zover mogelijk, direct maatregelen in gang gezet om de kosten te beperken. Bepaalde posten, bijvoorbeeld energie, vergen nader onderzoek om te kunnen bepalen welke maatregelen mogelijk zijn om kosten te besparen. Op dit moment kan de volle omvang van de effecten nog niet worden bepaald. Op dit moment wordt ook nog gewerkt aan het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan. In de begroting is een reservering voor groot onderhoud opgenomen waarvan nog moet worden vastgesteld of deze voldoende is om de kosten van onderhoud op langere termijn te dekken. De budgetoverschrijding wordt gedekt uit de incidentele ruimte binnen de overhead. Verwacht wordt dat in 2019 een structurele begroting kan worden opgesteld.

Administratie en algemeen beheer, € 49.000 voordelig

Het voordeel betreft de ruimte binnen de dekking voor overheadkosten. In 2018 worden meer projecten en maatwerk JGZ uitgevoerd dan voorzien. Voor deze activiteiten worden de kosten gefactureerd op basis van tarief waarin een component voor dekking van incidentele overheadkosten is opgenomen.

Overige bedrijfsvoering, € 25.500 voordelig

Voor de ondersteuning op het gebied van bedrijfsvoering werken GGD en Veiligheidsregio nauw samen. Vanaf 1 januari 2014 neemt GGD IJsselland haar ondersteuning voor HRM, Financiën, Informatie & automatisering en Facilitaire zaken af van Veiligheidsregio IJsselland. Hiertoe hebben beide organisaties een dienstverleningsovereenkomst gesloten en vindt afrekening plaats via een zogenaamde gemene rekening-constructie (waardoor geen BTW hoeft te worden berekend voor de diensten die GGD en Veiligheidsregio gezamenlijk uitvoeren maar die belegd zijn bij de Veiligheidsregio).

Met betrekking tot de kosten van de dienstverlening bedrijfsvoering voor de GGD wordt verwacht dat voor 2018 de factuur voor de GGD € 25.000 lager zal uitvallen. Op het totale volume voor de GGD (ruim € 2 miljoen) is dit een geringe afwijking die niet nader wordt toegelicht.

Kostenplaatsen

Voor alle afdelingen van de GGD organisatie zijn kostenplaatsen in de administratie ingericht. Hier worden kosten op verantwoord die niet direct aan de producten (en daarmee programma's) kunnen worden toegerekend. In 2018 ontstaan op een aantal kostenplaatsen wel saldi maar deze betreffen administratieve verrekeningen binnen de exploitatie die het exploitatiesaldo van de GGD niet beïnvloeden. De toerekening van de kostenplaatsen aan producten vindt plaats op basis van voorcalculatoirische tarieven.

Algemeen

€ 265.000 voordelig

Onvoorzien, € 69.000 voordelig

In de begroting 2018 van de GGD is een post onvoorzien van € 119.000 opgenomen. Voor de resterende maanden 2018 wordt nog een budget van € 50.000 aangehouden voor het opvangen van onvoorzien kosten, waardoor € 69.000 vrij valt.

Rekening saldo 2017, € 211.000 voordelig

Bij vaststelling van de jaarrekening 2017 is besloten het voordelig saldo te bestemmen voor dekking van de loonkostenontwikkeling 2018 waarmee in de begroting onvoldoende rekening is gehouden. Het beeld uit het voorjaar ten aanzien van de dekking van de loonontwikkeling is gewijzigd. In paragraaf 4.2 is dit nader toegelicht.

Overige € 15.000 nadelig.

Het nadeel betreft voornamelijk afwikkeling van posten van voorgaande dienstjaren.

Risicoreserve

Het verloop van de risicoreserve is in onderstaande tabel weergegeven.

Stand van de reserve o.b.v. jaarrekening 2017	148.400
toevoegingen 2018 uit opslag in tarieven	110.111
Prognose van beschikkingen over de risico-reserve	-20.000
Per saldo mutatie van de reserve 2018	90.111
saldo reserve	238.511

Het saldo van de paragraaf algemene baten en lasten wordt hierdoor niet beïnvloed. De kosten ten laste van de reserve, die ook op deze paragraaf zijn verantwoord, worden gedekt door een beschikking over de reserve. De stand van de reserve wordt hierdoor wel beïnvloed. De reserve risicoreserve wordt in stand gehouden om risico's met betrekking tot langdurige ziekte en boventallig personeel te dekken. De toevoeging aan de reserve wordt gevormd door de opslag in het tarief wat door de GGD wordt toegepast voor diverse activiteiten o.a. projecten, detacheringen en dienstverleningsovereenkomsten. De toevoegingen hebben hoofdzakelijk een incidenteel karakter.

4.4 Projecten met een beperkte looptijd

In 2018 zijn projectmatige activiteiten met een beperkte looptijd onderhanden, waarvoor in de begroting een budget wordt geraamd. De totale omvang hiervan bedraagt afgerond € 2 mln. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van projecten in 2018. De kosten van projecten worden voornamelijk uit subsidies gedekt.

4.5 Investeringskredieten

Voor 2018 worden de volgende investeringskredieten geraamd:

- Vervanging inventaris CB-lokaties € 350.000
- Audiometers JGZ € 72.000
- Vervanging röntgenapparaat € 160.000
- Diverse apparatuur Milieu&gezondheid € 10.000

Totaal investeringen 2018 € 592.000

In de begroting is rekening gehouden met de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen.

4.6 Prognose 2019 en verder

In deze paragraaf wordt op basis van de beschreven ontwikkelingen een doorkijk gegeven van de gevolgen voor de exploitatie van de (reeds vastgestelde) programmabegroting 2019.

Daarnaast wordt in de ontwikkelingsbrief ingegaan op de nieuwe ontwikkelingen voor de begroting 2020.

Ontwikkeling loonkosten en IKB

In de begroting 2019 is volledig rekening gehouden met de ontwikkeling van de loonkosten inclusief IKB op basis van de vastgestelde CAO die een looptijd heeft tot 1 januari 2019. Vooral nog verwachten wij in 2019 op dit gebied geen noodzakelijke aanpassingen. De inschatting is dat voor 2019 en verder per 1 januari nog geen nieuwe CAO is vastgesteld, zodat voor de begroting 2020 de loonkostenontwikkeling op de september-circulaire 2018 zal zijn gebaseerd.

Extrapolaties uit de lopende exploitatie

De najaarsbestuursrapportage heeft het inzicht gegeven dat op een aantal activiteiten zich ontwikkelingen voordoen die wellicht aanleiding kunnen geven om de begroting aan te passen. Voor de korte termijn kunnen we daar geen concrete uitspraak over doen. Voor diverse activiteiten zijn ontwikkelingen in gang gezet om de vraag te kunnen beantwoorden of de begroting op de langere termijn moet worden aangepast. Hiervoor willen we graag voldoende tijd vrijmaken om een degelijke onderbouwing op te stellen. Onze inschatting is wel dat de afwijkingen binnen het totale financiële kader van de GGD kunnen worden gedekt zodat geen aanvullende extra middelen van de deelnemende gemeenten noodzakelijk zijn.

Jeugdgezondheidszorg

Strak sturen heeft geleid tot goed inzicht in de exploitatie. De definitieve resultaten worden bij de jaarrekening vastgesteld en worden gebruikt voor de evaluatie van de Jeugdgezondheidszorg – begroting in 2019. Op dit moment wordt nog volop gewerkt aan de planmatige doorontwikkeling van de Jeugdgezondheidszorg. Het gaat hierbij om de inhoudelijke doorontwikkeling én om het bepalen van het juiste niveau van inzet van middelen. Op basis van deze doorontwikkeling wordt in 2019 de (theoretische) capaciteitsberekening getoetst die de basis vormt voor de huidige begroting. Dit gegeven kan worden gebruikt voor de evaluatie van de totale begroting van Jeugdgezondheidszorg die in 2019 wordt opgesteld.

Naast de ontwikkelingen binnen de structurele taak van Jeugdgezondheidszorg zal in 2019 ook de uitvoering van de meningokokkenvaccinaties extra aandacht vergen. In 2018 worden in de vaccinatie campagne Meningokokken 4500 jongeren van 14 jaar gevaccineerd. In 2019 worden 23.000 jongeren in de leeftijd van 14-18 jaar gevaccineerd tegen meningokokken. Dit vergt een grote logistieke en personele capaciteit .

5. Begrotingswijziging

In de begrotingswijziging zijn de mutaties uit deze rapportage verwerkt die leiden tot een verwacht overschot van € 702.000. In de wijziging zijn ook de prognoses uit de voorjaarsbestuursrapportage verwerkt.

BEGROTINGSJAAR 2018

BEGROTINGSWIJZIGING 2018\1

(bedragen x € 1.000)

LASTEN

omschrijving	begroting 2018	wijziging 2018	begroting 2018 na wijziging
<u>Programma Service & Samenwerking</u>			
Loonkosten	106	-25	81
Exploitatielasten	69	34	103
<u>Programma Gezondheid</u>			
Loonkosten	11.741	510	12.251
Exploitatielasten	5.267	1.079	6.346
Kapitaallasten	77	44	121
<u>Algemene lasten en dekkingsmiddelen</u>			
Exploitatielasten projecten		1.367	1.367
Overhead	5.955	27	5.982
Reserveringen	50	110	160
Niet in te delen lasten	119	-69	50
overige		-20	-20
Saldo exploitatie 2018		702	702
Totaal mutaties	23.384	3.759	27.143

BEGROTINGSJAAR 2018
BEGROTINGSWIJZIGING
2018\1

BATEN

omschrijving	begroting 2018	wijziging 2018	begroting 2018 na wijziging
<u>Programma Service & Samenwerking</u>			
Gemeentelijke bijdragen	1.509	-25	1.484
Overige financiering		37	37
<u>Programma Gezondheid</u>			
Inkomsten o.b.v. DVO	1.131	-34	1.097
Gemeentelijke bijdrage	15.692	585	16.277
Bijdragen van het rijk	1.597	256	1.853
Inkomsten o.b.v. klanttarief	1.644	31	1.675
Projectfinanciering	1.106	167	1.273
Overige financiering	691	379	1.070
Maatwerk JGZ		642	642
Reserveringen		67	67
<u>Algemene lasten en dekkingsmiddelen</u>			
Inkomsten projecten	14	1.347	1.347
Overige inkomsten		197	211
Reserveringen		110	110
totaal mutaties	23.384	3.759	27.143

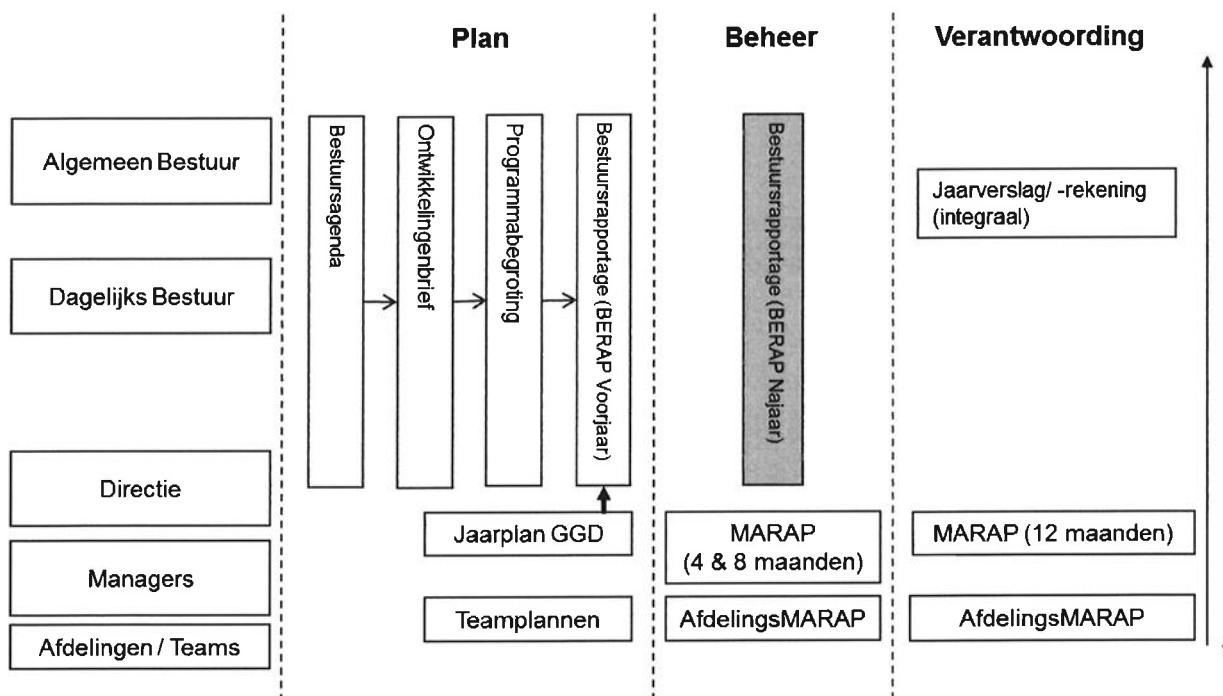

Bijlage 1: Het instrument Bestuursrapportage

GGD IJsselland rapporteert twee keer per jaar aan het bestuur van de GGD over de uitvoering van haar dienstverlening. De Bestuursrapportage in het voorjaar informeert het bestuur over de voorgenomen activiteiten in het betreffende jaar (het jaarplan 2018) en geeft aan in hoeverre de activiteiten uitgevoerd kunnen worden binnen de gestelde financiële kaders (de programmabegroting). Omdat de programmabegroting voor GGD IJsselland ruim voor aanvang van het boekjaar wordt vastgesteld, is bijstelling op actuele ontwikkelingen vaak noodzakelijk. In de Bestuursrapportage Voorjaar 2018 zijn de autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen in het bestaande beleid en nieuwe ontwikkelingen geschetst.

De Bestuursrapportage in het najaar (het huidige document) geeft een tussenstand over uitgevoerde activiteiten en de uitwerking van de (bestuurlijke) ambities en opdrachten/gestelde doelen over de maanden januari tot en met augustus 2018.

De Bestuursrapportage Najaar 2018 is onderdeel van de planning- en control-cyclus van GGD IJsselland, zoals deze in onderstaand schema is weergegeven.

Versie februari 2018

Bijlage 2: Projecten

Overzicht onderhanden projecten 2018

Proj.nr.	Omschrijving project	Totaal beschikbaar subsidie 2018
	<u>KEC</u>	
8002	Loverboys	20.000
8003	Zwolle Gezonde Stad	44.250
8004	Raalte gezond	26.030
8005	GIDSGelden Raalte	68.013
8006	Gezonde School (voormalig jeugdimpuls)	12.344
8007	Gezond in Deventer (zgn. gidsgelden)	80.714
8008	Voorstad Beweegt	97.981
8009	Fit op School Steenwijkerland (was: Gezonde School Steenwijkerland)	26.164
8010	Creating Healthy School Communities	2.250
8011	Gezonde school aanpak Deventer	41.384
8012	Verwarde personen Zwolle	94.628
8013	Verwarde personen IJsselland	38.298
8015	Makelaar Jong Leren Eten	20.000
8016	Startnotitie lokaal gezondheidsbeleid Staphorst	5.851
8017	Suicidepreventie (Supranet IJsselland)	245.254
8018	GGD Academy	20.000
8023	Nota LGB Deventer	16.953
8025	Preventie Cuba Buurtzorg	39.000
8026	Onderzoek statushouders Hardenberg	4.512
8027	De oudere zelf aan het roer (Subsidie in aanvraag bij provincie)	62.469
8028	Toolkit verloskundigen	23.455
8029	Virtueel CJG Deventer	22.360
8031	Regionaal 24-7 meldpunt Team VIA	80.480
8033	Ketenaanpak Gezond Gewicht	36.090
8036	Psittacose	28.534
	AGZ	
8021	Statushouders	97.000
	JGZ	
8024	Masterplan JGZ	113.000
div	maatwerk JGZ 2018	642.000
	Totaal projecten	2.009.014